

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam poji, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kato. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primerca popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zapre reklamacije so poštalne proste.

Sv. Oče za mir.

Sv. Oče Benedikt XV. so priobčili krasno poslanico, v kateri razpravljajo o vprašanih, ki so v sedanjem času najbolj pereča in važna. V svoji očetovski skrbi govorijo:

„Ko sem z viška apostolske časti opazoval sedanje dogodke in videl obžalovanja vredne razmere v človeški družbi, me je hudo zaskrbelo v srcu. Kako bi tudi ne, saj sem postal oče vseh ljudi. Srce mi je hotelo počiti, ko sem videl sliko, katero nudi sedaj Evropa in z njo vesoljni svet, najgroznejšo in najbolj pekočo sliko, kar jih je menda videla zgodovina. Zdi se resnično, da so prišli dnevi, o katerih je prerokoval Kristus: „Slišali boste o vojskah in vojskanih govoricah... kajti vstal bo narod proti narodu, država proti državi.“ (Mat. 24, 6.) Povsod stoji pred nami strašna podoba vojske in človeški duh že skoro ne pozna druge misli kot misel na vojsko. Veiki in cvetoči narodi se nahajajo na bojnih poljih. Kdo bi se torej čudil, ako se spoprimejo, ker so dobro pripravljene in z najstrašnejšimi sredstvi oboroženi, v grozovitih spopadih. Opustošenja, potoki krvi so brezmejni, vsaki dan moči zemljo z novo krvjo in jo pokriva z mrličmi in ranjenci. Kdo naj verjame, da ti narodi, ki nastopajo drug proti drugemu z orožjem, vsi izhajajo od enega praočeta, da so vsi iste narave in člani iste človeške družbe? Kdo naj v njih spozna brate, sinove enoistega Očeta, ki je v nebesih? Z nebrojnimi četami se borijo drug proti drugemu, a doma vzdihujejo celi narodi, družine, posamezniki, ker jih obiskujeta bolelost in beda, žalostna otoka vojske. Dan za dnevom se neizmerno povečuje število udov in sirot; zaradi ovir pri prometu zastaja trgovina, polja so zapuščena, umetnosti osirotele, bogataši so v strahu, ubogi so zapuščeni, vsi pa v žalosti.

In za to rotimo kneze in vladarje, naj se z ozirom na toliko solz in toliko prelite krvi požurijo, in vrnejo svojim narodom toli potrebne dobrote miru.

LISTER.

Navodilo zoper kolero

izdano od c. kr. ministrstva notranjih zadev, oktobra 1914.

1. Kolera je prenosna bolezen. Ona se začne s tem, da pride gotova bolezenska kal, kolera-bacil, z ust v čreva. Bolezen se nalez na vsak način od človeka, ki izločuje bolezenske kali v svojih odpadkih, zlasti v črevesnih odpadkih. To izločevanje se ne vrši samo pri bolanih na kolero, ampak tudi še mnogokrat pri ozdravljenih (trajni izločevalci), včasih pri osebah, ki so ostale zdrave (nosilci bacilov).
2. Kali kolere se nahajajo v odpadkih, ne pa v zraku, ki ga izdihamo in ne v izhlapevanjih kože. Nevarnost neposrednega prenosa kolere je manjša, kakor pri mnogih drugih kužnih boleznih. Tudi postrežba na kolero bolanim ni nevarna, ako se z njihovimi odpadki ničesar ne pomaže (v sobi bolnika ne sedi, piti, kaditi!), ali ako se vsako pomazanje s temi odpadki temeljito očisti in izdatno razkuži.
3. Razven s kolero okuženih odpadkov pridejo pri nadaljnjem razširjanju boleznih v poštev z odpadki kolere umazani predmeti (zlasti perilo, obleka, posoda in drugi vporabni predmeti, stranišča, onesnažena voda, onesnažena živila).
4. Gotove vrste opravi, na primer brodniki na rekah, plavei, pristaniški delavci, ki pijejo onesnaženo vodo, perice, ki neprevidno ravnaajo z umazanim, ne-razkuženim perilom, so izpostavljeni v večji meri okuženju po kolero.
5. Kolera se razširja od enega kraja do drugega potom prometa; po zraku se ista ne zanese.
6. Naj se iz strahu pred kolero ne pobežne — ampak vsak naj ostane v svojih navadnih razmerah.

Kakor ob prihodu božjega Zveličarja na zemljo, tak naj usmiljeni Bog podeli, da bo tudi sedaj ob nastopu njegovega namestnika zadonel angejski glas in oznanil mir: Mir ljudem na zemlji, ki imajo dobro voljo. (Luk. 2, 14.) Ta glas naj poslušajo, tako prosimo, oni, katerim je položena usoda narodov v roke. Gotovo se bodo našla druga pota, drugi način, da se za storjeno krivico zadobi zadoščenje. Teh se naj oprimejo, ko so položili orožje v stran, naj se jih oprimejo z dobro vestjo in z dobro voljo. Ljubezen do njih in do vseh narodov nam narekuje te besede, ne naši interesi. Naj se torej ne pripusti, da bi se naše očetovske in prijateljske besede izgubile v praznem zraku!

Orel na čudežni način rešen gotove smrti.

Bivši učitelj Mariborskega Orla, Rudolf Simonič, ki se nahaja na podonavskem topovskem čolnu „Dobrok“, piše iz Zemun na krojaškemu mostru g. J. Macuhu v Mariboru naslednji pismo:

I.
Dragi mi! Vaše pismo, pisano dne 7. septembra, sem se-le danes dne 27. septembra sprejel. Naredilo mi je veliko veselje. Tekoj se čutim srčnejšega, ko vidim, da se me še Vi spominjate. Postni promet je bil prebrzan, zato je trajalo tako dolgo, da vam odgovorim. Na čudežen način se se nahajam pri življenju in zdravju. Na mestu, kjer sem stal med bojem, je smrt o zadela enega, na lica pa tri mornarje sovražna in poveljska krogla. De'go sem stal na kravi na enem mestu, neka posebna moč me je g. ala v stran. Komaj sem se odstranil, že je prihrčala granata in se je razletela na mestu, kjer sem nekaj tre okov poprej stal. Ne najdem zado tih besed, s katerimi bi zahvalil Boga za čudežno rešitev.

Hvala Bogu, dosejal sem imel se velno srečo. Upam, da me ljubi Bog in Marija še v naprej varujeta vsake nesreče. — Težki so boji! Ako se še kdaj vrnem, sam bom se razložil, sedaj se ne more.

Žalibog, da ste izgubili g. Melzerja. Daj mu Bog večni mir in plačilo za vsa dobra dela!

Verjamem Vam tudi, da je sedaj malo dela. Upajmo, da bo boljše, saj dolgo to nemirno življenje

ne more trajati. Daj dobri Bog dobre misli vsem, ki vodijo vojsko!

Veseli me, da ste še Vi kakor Vaša družina, zdravi. Prosim, pišite mi še zopet kaj! Izročite moje pozdrave vsem poznanim! Veseli me, da se me spominjate v molitvi. Prosim Vas še v naprej. Najsrčnejše pozdrave!

II.

Zemun, 8. novembra.

Dragi mi nepozabljivi! Srčna hvala za ljubo pismo! Razveselilo me je, da se me še spominjate! Od Prapotuika sem že slišal, da mu je srapiel odtrgal glavo, res žalostno. Pridni Orel Jos. Mulec je torej tudi ranjen. Hvala za to novice; ni mi še bilo znano. Nahajam se še, hvala Bogu pri zdravju. Veseli me, da ste tudi Vi zdravi. Lojze pa ima srečo. Samo, da jo uporabi dobro.

Dan Vseh svetnikov, je bil poseben dan; že dolga leta se ni tako o'hajal ta praznik. V duhu sem vas videl vse, kako ste ob gorečih svetnikih molili za srečo naših vojsk in rajnikov.

Spominjam se s težkim srcem starih časov, ko sva pred petimi leti romala vi iz laz na miredvor na Pobrežje. Oh časi zlat!

Šest tednov se ostanem tukaj, potem pa radi ledu gremo v Budimpešto. Potem upam na dopust, ako se mi posreči. Pridem Vas obiskat. Upam, da nekaj dni dobimo. Veselim se že, Samo ljubi Bog ohrani še nam zdravje v naprej!

Prosim, pišite mi še kaj! Več t' soč pozdravov! Vaš Rudolf.

Pišite mnogokrat!

G. Franc Rodošek iz Sv. Lovrenca na Dravskem polju, visokošolec, praporščak pri inf. polku št. 87 (med tem je bil že imenovan za poročnika), piše svojim starišem in sestri z dne 26. oktobra:

Ljubi starši! Pred par dnevi sem Vam pisal v naglici eno karto, toliko, da sem Vam naznanil, da sem še pri življenju. Če boste karto dobili, ni gotovo, ker naša pošta sedaj ne gre, tudi dobili nismo par tednov nobene vrstice. Zato je treba porabiti še vsako priložnost, da se kaj odpošlje; tako se lahko pismo izročiti ranjencem, ki ga vzamejo seboj, ali kakemu častniku, če gre v kako bližnje mesto. Zdrav sem, hvala Bogu, še zmiraj popolnoma in tudi zglebam zdaj — ne da bi lagal — bolje kot doma. Res,

6. Najvažnejše osebne varnostne naredbes so: Snaga telesa, zlasti umivanje rok po vsakem onesnaženju (na primer vporaba stranišča), na vsak način pred vsako jedjo; snažnost stanovanja (posebno kuhinje in stranišča); odstranitev muh itd.; naj se ne pije in ne rabi sumljiva voda ter naj se z njo ne pomiha (sumljiva voda se mora skuhati!). Sviri se pred uživanjem pokvarjenih ali težko prebavnih živil, kakor so nekuhan mleko, prevlečke množine sadja, solate, kumare itd. ter soloh pred uživanjem preobite hrane.

Neugodno uplivajo slabo stanovanje, nezadostna obleka, neredno življenje, pogreški prehranitve, vsake vrste hezmernost, zlasti pijanost.

Mnogo in z velikim kričem hvalisana varnostna in zdravilna sredstva (žganje za kolero, kapljice za kolero itd.) so brez vsake vrednosti. Alkoholne pijače nimajo nikake varnostne ali zdravilne moči zoper kolero.

V zadnjem času se mnogo priporoča varnostno cepljenje zoper kolero. Ali se ima to varnostno cepljenje izvršiti, to ima določiti zdravnik, v posameznih slučajih, kakor tudi način zdravljenja.

7. Med okuženjem in izbruhom boleznih preteče pri kolero doba od pol dneva do petih dni (inkubacijska doba). Torej se po petih dnevih ni več bati izbruha boleznih.

8. Najsumljivejše prikozni boleznih so pri izrazitih slučajih huda driska navadno brez bolečin (riževi vodi podobno blato) in bljuvanje; povrh tega še neugasljiva žeja, nehanje izločitve vode (scanja), boleči krči v mišicah (zlasti krči v mečah), hripav, zamolkel glas, močna utrujenost.

Bolezen včasih tudi lahko preteče brez težkega motenja zdravja kot pojav samega črevesnega katarja. Sigurnost, ali je kolera ali ne, da samo bakteriološka preiskava.

9. V časih kolere se mora na sumljive bolezenske pojave obračati večjo pozornost.

Vsak bolezenski ali smrtni slučaj, kakor tudi vsak samo sumljiv bolezenski ali smrtni slučaj, se mora naznaniti zdravstveni oblasti, kakor je v zakonu predpisano, takoj in po najkrajšem potu.

10. Bolniki in osumljenci boleznih se morajo osamiti in sicer najprimerneje v bolnišnici.

11. Osebe, ki dojdejo iz krajev, kjer je kolera, so podvržene petdnevemu zdravstveno-policijskemu nadzorstvu v kraju dohoda (brez omejitve obvevanja in brez osebnega nadlegovanja). Pri posebni nevarnosti nalezljivosti (zlasti tudi pri nosilcih bacilov), se tudi lahko odredi osamotbeno opazovanje.

12. Uspešnemu razkuževanju (trajno razkuževanje na bolniški postelji, konečno razkuževanje) se morajo podvreči: odpadki bolnikov (blato, kar bolnik izbljuva, seálnica), kakor tudi vsi predmeti, katere je bolnik onesnažil, ali bi jih bil lahko onesnažil (n. pr. posteljo in telesno perilo, obleka, jedilna posoda in posoda za pijačo itd.).

13. Na javno varstvo zdravja se mora v časih kolere obračati večja pozornost. Očividni zdravstveni nedostaki se morajo, odpraviti (pred vsem glede preskrbe vode in odstranitve odpadkov, ravno tako tudi nedostaki v prometu z živili, pri množinskih prenočevanjih itd.).

V krajih z dobrimi zdravstvenimi razmerami, in kjer je za vodo dobro preskrbljeno, kjer se skrbno odpravljajo odpadki, se azijska kolera ne boče udomačila in se lahko uspešno zatira, ako tudi se je zatrosila.

Natisi tega navodila se dobijo brezplačno v sanitetnem oddelku c. kr. ministrstva notranjih zadev, kakor tudi v zdravstvenem oddelku c. kr. namestništva v Graecu.

Najnovejša poročila se nahajajo pred inserati.